12

DISSERTATIO
MEDICA INAUGURALIS
DE
PHTHISI PULMONALI
à
CATARRHO ORTA.

QUAM,
ANNUENTE DEO TER OPT. MAX.
Ex Auctoritate Magnifici Rectoris,
D. HERMANNI OOSTERDYK SCHACHT,
A. L. M. PHIL. ET MED. DOCTORIS, HUJUSQUE
THEOR. ET PRACT. PROFESSORIS
ORDINARII,
NEC NON
Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI *Conſenſu, & Nobiliſſimæ*
FACULTATIS MEDICÆ *Decreto,*
PRO GRADU DOCTORATUS,
Summiſque in MEDICINA Honoribus & Privilegiis
ritè ac legitimè conſequendis,
Eruditorum Examini ſubmittit
ANDREAS PLUMMER, Scoto-Brittannus.
Ad diem 23. Julii. 1722. hora locoque ſolitis.

ILLUSTRISSIMO, NOBILISSIMO,
POTENTISSIMOQUE PRINCIPI,

JOHANNI DUCI DE BOXBURGH,

MARCHIONI DE BEAUMONT ET DE CESFOORD,

COMITI DE KELSO,

VICECOMITI DE BROXMOUTH,

DOMINO BARONI KERR DE CESFOORD,
ET CAVERTOUN, ETC.

SERENISSIMI MAGNÆ BRITTANNIÆ,
FRANCIÆ ET HIBERNIÆ REGIS
A SECRETIS

Diſſertationem hanc Inauguralem
eâ, qua de cet Reverentiâ,
Humillime

D. D. C. q.

AND. PLUMMER.

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS DE PHTHISI PULMONALI a CATARRHO ORTA.

§. 1.

Pulmonum vis & Actio tanti eſt momenti pro conſervando fluore, blandore, calore & æquabili miſcelâ omnium humorum, pro inducendâ iis formâ nutriendo aptâ & exercendis actionibus cunctis quæ horum efficaciâ abſolvi poſſunt, ut hac læſâ habitus totius corporis mutetur.

§. 2. Non aliud tamen viſcus ex ipſius officii ratione tot malis, tam ab externis quam ab internis continuo obnoxium eſt, quot pulmo; aer enim, quem omni momento in ſinum recipit, vix per duo momenta ſucceſſiva idem manet vel quoad calorem, gravitatem, elaſticitatem; vel quoad corporum exhalantium & circum volitantium particulas quas ſecum ducit; unde effectus maxime ſenſibiles & nonnunquam ſubito lethales producere valet. Tum indies contingunt innumeræ atque inevitabiles occaſiones, quæ aeris delapſum in Pulmones accelerando, eos ſubito diſtendendo, diu diſtentos retinendo, mox ſubito comprimendo & aeris violentam exploſionem faciendo Pulmonibus magnam vim inferunt. Sanguis etiam ab omni puncto corporis redux, per innumeras ſecretiones partibus ſubtiliſſimis, mobiliſſimis atque maxime

coctis orbatus, per languidum motum in vaſis amplis & inertibus fere concretus, cum multo humore adventitio & crudo confuſus non accurate miſtus, per vim validam cordis vicini in Pulmones pulſus & per eos velociſſime tranſmiſſus, multis malis occaſionem præbet.

§. III. Hæ itaque, præter alias reliquis partibus communes, cauſæ exiſtunt plurimorum & diverſiſſimorum morborum, qui tamen plerumque in unum conſpirant exitum ſc. PHTHISIN PULMONALEM, quæ eſt Exulceratio Pulmonum, humores purulento tabo inficiens, nutritioni ineptos reddens, & inde totum habitum corporis conſumens.

§. IV. Tot ſunt Phthiſeos ſpecies, tot diverſorum plane morborum ideas involventes ut perdifficile foret aliquid boni de his proferre intra limites unius diſſertatiunculæ, atque ſatis conſcii ſumus hoc munus noſtris viribus non convenire: Eligimus itaque illam Phthiſeos ſpeciem veteribus adeo decantatam, ab Hippocrate adeo periculoſam habitam, & a Galeno alteram Phthiſeos differentiam factam, ſc. quæ a Catarrho ferino oriri dicebatur; cujus accuratior habebitur idea, ſi quæ de hoc Morbo tradiderunt Veteres, per ea quæ hodie in Medicina cognita & demonſtrata habentur, examinentur.

§. V. Κατάῤῥοος, Latinis *Deſtillatio*, notat apud antiquos medicos, Omnem defluxionem humoris cujuſcunque ex capite in inferiores partes [a]; alias tantummodo Deſcenſum humoris pituitoſi frigidi vel calidi ex capite in os & aſperam arteriam [b]: Catarrhi fontem Cerebrum, materiam pituitam, Cerebri purgamentum, vel etiam ejus liquefactam ſubſtantiam; decurſum per oſſis cribriformis foramina in nares & os, per alias vias in alias partes corporis, ſtatuebant [c]: Pituita dicebatur humor frigidus & lentus, corpori naturalis, & unum ex quatuor elementis humores ſanos conſtituentibus

a. Hippocr. Lib. de aere.
b. Id. lib. de Carne. Galen. de Sympt. cauſ. Lib III.
c. Hipp. Lib. de Glandulis. Lib. de Morbo ſacro. Gal. Lib. VII. Meth. Med. idem Lib. de Inſtrum. odorat.

bus[d]: Hæc exuberans ſanguinem refrigerat & morbos facit ſenibus, Pueris & mulieribus valde familiares[e]; calore vero agitata, attenuata vel acris facta deſtillat, maximeque infeſta eſt iis quorum natura vergit ἐπὶ τὸ φθινῶδες, quales ſunt πλευγώδεες[f], quibus ex leviſſima cauſa defluit φλέγμα ἁλυκὸν καὶ σαπρὸν, Pulmones mordens, exedens & θηρίωμα faciens[g], hinc Catharrus ille audit apud Hippocratem θηριώδην, κακοηθὴν καὶ διαβρωτικὸν[h], cujus progreſſum ſic deſcribit[i]. *Pituita primo latenter in Pulmonem delabitur tenuemque tuſſim exhibet; tunc ſputum ſolito amarius eſt, calorque tenuis adeſt, poſtea vero a pituita inhærente & putreſcente exaſperatur & exulceratur Pulmo, pondus & dolorem ſentit. Corpus incaleſcit, omnis Pituita in Pulmonibus accumulatur, tandem pituita putreſcens, ſubcraſſa exſpuitur, poſtea ſincerum Pus, Febris accuta, Tuſſis crebra & vehemens, inedia vexat, tandem alvus turbatur a pituita.*

§. VI. Hæc ſunt præcipua quæ tradidere Veteres de Catharro quatenus ad rem noſtram ſpectat: Experientia quidem & ratio ſatis confirmant quæ ſcripſere de ejus jam nati effectibus, quos ex accurata obſervatione eorum quæ in morbis contingunt, didicerant, non ex præjudicata opinione finxerant; ſed Recentiorum indefeſſa induſtria in indagandis, & felix ſucceſſus in detegendis humorum fontibus & alveis evicit quantum erraverant Illi in aſſignando origine & tramite deſtillantis pituitæ. Demonſtrat enim hodierna Anatome quod lentus, mucoſus humor qui naturaliter narium omnes cavitates, palatum & fauces oblinit, qui emunctione, ſecreatu, tuſſi abraditur & rejicitur, qui in morbis quibuſdam copioſior & tenuior deſtillat, non intra cranium ſecernatur, vel col-

d. Gall. Lib. II. de Elem. idem Lib. II. de Natur. Facult. Hipp. de Morb. ſacro.
e. Hipp. de Morb. ſacro.
f. Hipp. Epid Lib. VI. ſect. 3. Gal. Comment. ad eundem locum.
g. Hipp. de Affect. Intern Gal. Comment. in Lib. VI. Epid. Hipp.
h. Id. ibid. i. Id Lib. 1. de morbis.

colligatur, nec per oſſis cribriformis foramina exeat[l]; ſed quod numeroſæ arteriarum Carotidum propagines diſſeminatæ per membranam ampliſſimam [m]; folliculis glanduloſis inſtructam [n], multos ſinus, anfractus & cavernas, in fronte, maxilla ſuperiore & oſſe ſphænoide cingentem, & quadam continuatione per palatum, fauces omneſque interni oris partes expanſam, lympham deponant primo tenuem, poſtea in hiſce folliculis craſſeſcentem: quodque pari ratione arteriæ Bronchialis ſurculi per Trachæam & Bronchia diſperſi ſimilem humorem per glandulas [o] in interſtitiis Cartilaginum poſitas ſecernant; atque hinc probabile videtur eandem eſſe fabricam in ultimis Bronchiorum ramulis & veſiculis, cum non minus lubricante hac materia indigeant quam majores rami.

§. VII. Mucus hic ut ſuo blando lentore multos egregios uſus præſtat hiſce viis per quas aër, cibus, potuſque præterlabi debent, ſic hujus vitia graves faciunt morbos, variis nominibus inſignitos pro varietate partium quas obſident, qui vero Pulmones afficiunt plerumque Catarrhi nomine veniunt, cujus duæ ſunt ſpecies, alia eſt cum pituitæ lentæ, blandæ & inſipidae rejectione, alia cum lymphae tenuis acris & calidæ diluvie; utraque Pulmonem lædit hæc vero maxime periculoſa & eſt Phthiſin inducere aptiſſima; adeoque de priore pauca tantum adjiciemus.

§. VIII. Si in Corpore abundet, pituita lenta, mucoſa, frigida, iners; quæ ſe manifeſtat per colorem pallidum vel plumbeum faciei, ſenſuum hebitudinem, capitis gravitatem, nauſeam, laſſitudinem frigiditatem; augebuntur omnes ſecretiones viſcidiores & inter cæteras illa quæ fit per glandulas Trachææ & Bronchiorum, hinc iners phlegma in Bronchiis accumulatum & ſenſum infarctionis faciens, excitatâ tuſſi

l. Videantur opera clariſſimorum autorum Sneideri. Rolfincki, Loweri.
m. Ruyſch. Theſ. anat. 1. 16. Theſ. VI. 3.
n Steno. Obſerv. de Gland. in App.
o. Morgagn. Adverſ. Anat. 1. §. 25.

tuſſi ejicitur cum quadam moleſtia, ſed ſine magno malo: ſi vero propter nimiam tenacitatem ac viſcoſitatem, vel propter vaſorum oſcula conſtricta, liquidiſſima tantum pars tranſudat, craſſiſſima retenta & accumulata vas obſtructum expandit, fiſtulas Bronchiales anguſtat, vaſa vicina comprimit; hinc pro ingenio materiæ aggeſtæ variæ fiunt concretiones gypſeæ vel calculoſæ, varia tubercula Scirrhoſa vel calloſa; denique materies calore & quiete forte reſolvi poteſt in Ichorem vel ſaniem: ſi interim Pulmones motu nimis violento agitentur, margines tumoris inflammantur, ſuppurantur, atque hinc abſceſſus initium capit & incrementum, ex quo cum pure, varia materies nonnunquam parvæ veſiculæ diſruptis omnibus vinculis rejiciuntur: dum hæc fiunt in Pulmone Reſpiratio difficilis, anheloſa, crebra, ſtertoroſa eſt, tuſſis urget, dolor, calorque in pectore ſentiuntur.

§. IX. Lympha tenuis in Pulmones depluens, licet ſimul acredine quadam imbuta non adeo lædit Bronchia rodendo aut exulcerando, quam quod lentore orbata internam Bronchiorum tunicam maxime irritabilem, ab injuriis aëris minus apte defendat, & ipſa hanc titillet, ſtimulet & tuſſim excitet: tamen deſtillatio talis lymphæ in habitu Phthiſiformi imminentem Phthiſin denunciat, & aliis cauſis accedens eam multum promovet; tenuitas enim & acrimonia ſtillantis liquidi indicia ſunt reliquam maſſam humorum tali ſeroſa, tenui & acri colluvie ſcatere, pulmones adeo teneros & debiles ut ſanguinem compingere & acrimoniam ſuperare non valeant; tum tuſſis quam facit, repetitis concuſſibus Pulmones laceſſit, vaſorum & fluidorum attritum auget, vaſa omnia diſtendit, mox ſubito comprimit; atque hinc tantum periculum dilacerationis vaſorum.

§. X. In maximo metu ſunt Phthiſeos a tali cauſa, qui tabida Stirpe ſati ſunt; quibus natura finxit pectus anguſtum, planum, depreſſum, ſcapulas alarum more prominulas, collum longum & teres; cutem candidam, pellucidam, genas roſeas; qui a leviſſima occaſione gravedinem, tuſſim & odontalgiam experiuntur; Hi omnes teneros Pulmones gerunt;

& humores alunt diſſolutos; nimio ſero abundantes; blanda, plaſtica tenacitate orbatos; acrimonia quadam tinctos; vaſa minima, tenerrima deſtruere potius quam reficere aptos. Talis Diatheſis Sanguinis per hæc ſigna ſe manifeſtat, ſc. per calorem, pruritum, titillationem ad ſuperficiem corporis; per puſtulas, herpetes, Achores in cute, per ſaporem amarum, ſalſum, fœtidum in ore; ſpuitionem frequentem talis lymphæ; per ſitim, tuſſim, ſternutationes, Urinas tenues, fæces alvinas humidas, minime figuratas.

§. XI. Hæc Cacochymia hominibus Φθινώδεσι fere nativa eſt, ex rerum nonnaturalium minus apta adminiſtratione augetur, & ex ipſo Pulmonum vitio propagatur: pulmo enim eſt præcipuum in Corpore organum pro aſſimulando ſucco crudo, recente, humoribus coctis ſaniſque, & pro corrigendo acri in corpore nato vel inducto; ſi itaque nimis debilis ſit & huic operi impar, tota maſſa humorum inficietur variis vitiis pro ratione temperiei, vitæ, victuſque ægri.

§. XII. In Corpore ſic, ut modo diximus, quoad ſolida & fluida diſpoſito, ubi pauciſſima mala concurrunt & omnia quam leniſſime procedunt, perpetuus labor actuoſæ vitæ ſolutionem vaſorum pulmonalium efficere valet; continuus enim attritus particularum acutarum & rigidarum ad vaſa tenera & debili niſu cohærentia, hæc indies magis magiſque labefactabit, tandemque omnino deteret; cum vero Vitium in ſeroſo latice præcipue hæreat, qui per vaſa anguſtiora, teneriora & forte rubro ſanguini non pervia fertur, major erit effectus talis liquidi in hæc vaſa; particula enim anguloſa & acutis ſpiculis armata pertranſire non poteſt quin lateri vaſis impingat & impacta hæreat; tunc ſtimulando & liquido a tergo urgenti reſiſtendo, impetum in illud punctum augebit, ſicque ſenſim fibras minimas ſolvet: tunc lentiſſimo gradu obrepit Phthiſis cum levi tuſſi, parca materiæ rejectione, Reſpiratione anheloſa, calore non valde incommodo, febre fere nulla ſaltem in initio morbi; poſtea vero pluribus & majoribus vaſis, indies ruptis, inflammatis, ſuppuratis, ſymptomata paulatim ingraveſcunt, Reſpiratio fit difficilior, tuſſis

magis

magis urget, pondus in pectore ſentitur, calor & febris præcipue Veſperi accedunt, languor & marcor omnia membra occupant; atque in hunc modum aeger diu morbum trahit, fere ſine ſuſpicione ulceris in Pulmone, donec tandem accedente forte quadam vi, copioſa materiæ purulentæ vel Ichoroſæ rejectio oſtendat Vomicam in pectore latentem nutrimentum partium conſumpſiſſe, vel progrediente malo, totus Pulmo in pus converſus ægrum ſuffocet.

§. XIII. At haud ita felici ratione inſtitui poteſt vita quin multa contingant quæ Phthiſin accelerent & graviora ſymptomata producant: In his enim hominibus vaſorum compages laxa & mollis, corpus humidius, laboribus & exercitiis minus firmatum, habitus delicatior & omnino ad fœmininum accedens, ætas inſuper inter XVIII. & XXXV. annum, omnia conſpirare videntur ad generandam Plethoram, Pulmoni exitialem futuram niſi naturæ vires ſufficiant & aliæ cauſæ determinent materiam copia & acrimonia infeſtam ad alias vias: Hinc multis habitus Phthiſici characterem præ ſe ferentibus periodicæ Evacuationes contingere obſervantur; aliis per ſudorem exprimitur peccans lympha, cum Cutis pruritu, nonnunquam puſtulis; aliis ad Inteſtina derivata Diarrhæam excitat; aliis ad Glandulas Salivales & Membranam Schneideri & Bronchiorum irruens, ſputo & tuſſi excluditur, Catarrhi ſuffocantis nomine. Si hæc naturæ molimina artis ope rite promoventur & moderantur, aeger ſaltem inducias habet pro tempore, ſi non integre liberatur; ſi vero non correcta cauſa ſuffocantur & reprimuntur tales Evacuationes, materies repulſa tenellos Pulmones adoritur.

Aliæ cauſæ quæ Phthiſin accelerant ſunt, mutatio ſubita ex aëre calido in frigidum, ex ſicco in humidum, ex levi & aprico in denſum & fumis noxiis gravem; Ciborum & potuum nimia vel intempeſtiva ingurgitatio, aut minus aptus delectus; animi affectus graviores, quo referuntur ſtudia acriter preſſa, Vigiliæ diu protractæ; motus nimius Corporis, praecipue qui Pulmones fortiter concutit, ut ſternutatio, Clamor, Tuſſis, Vomitus, nixus vehemens &c. Denique

nique Corpora in Pulmones demiſſa. Haec & alia multa hujuſmodi quæ motum vel acrimoniam humorum augent prout varie combinata in hominibus varias conditiones vel cauſas prædiſponentes gerentibus concurrunt, ſerius vel ocius inducunt Phthiſin diverſis ſymptomatibus ſtipatam.

§. XIV. Symptoma frequentiſſimum & maxime periculoſum eſt Tuſſis, quæ perpetuo Pulmonem exagitat, membranas Bronchiorum atterit, frequenti emunctione Glandulas exaſperat, ſiccat, inflammat, tunc adſunt calor & dolor in intimo pectore, Raucedo, Tuſſis acris, ſputa in initio copioſa, poſtea parciora cum pauco Sanguine: Inflammationem hanc ſuppuratam docent, Febris lenis, dolor obtuſus, vox rauca, pus grandinis inſtar duriuſculum cum ſputo liquido, folliculi integri pure vel Ichore pleni excreti. Inflammatio hæc etiam in Scirrhum tranſire poteſt ſi febris ſatis magna adſit; ſigna Scirrhi ex hac cauſa nati ſatis obſcura habentur, ſed ex his conjicere licet, ſi poſt inflammationem ſatis magnam nulla ſecuta ſint ſuppurationis indicia, ſed tuſſis fere ſicca, perpetua, cum leni dolore, Reſpiratio ſatis libera, niſi Tuberculum majorem ramum aſperæ arteriæ occupet, vel mole auctâ vicina vaſa comprimat, inflammet, tunc adſunt magna reſpirandi difficultas, ſuffocationis periculum, Pulſuum omnifaria inæqualitas, calor, dolorque acutus.

§. XV. Pulmones jam tot malis fracti, minima vi divelluntur, & Sanguinem effundunt, cum ſtrepitu in Bronchiis, qui mox Tuſſi acerrima titillante, profunda, poſt brevia intervalla educitur copioſus, ſpumans, coccineus; quo ramus minor ruptus, eo minus hæc fiunt.

§. XVI. Vas ruptum iterum ſanguinem coercet vel per bonam Cicatricem vulneri inductam, quæ raro tamen obtineri poteſt tam fortis quin iterum recrudeſcat Hæmoptoe; vel per grumoſum & arefactum ſanguinem orificium vulneris obſtruentem; tunc vas obſtructum inflammatur, ſuppuratur, alia vaſa comprimuntur, pus colligitur, augetur, vomicamque format; hæc enim ita fieri manifeſta docent ſigna, accenditur Febris cum calore intenſo, horrore va-

go, ſiti, jactatione, vigiliis, Dyſpnæa & tuſſicula ſicca; tum remittentibus paululum his ſymptomatibus, ſentitur gravitas in Thorace dolor circa papillas, pulſus lentior ſed inæqualis. Eadem omnia fiunt quando Tuberculum auctum vicina quoque vaſa comprimit & circa Margines inflammari incipit.

§. XVII. Si tunc naturâ vel arte diſrupta Vomica ſe evacuet in Bronchia, dolor & gravitas pectoris tollitur, omnia ſymptomata leviora fiunt & æger ſpem vitæ & ſanitatis concipit; ſi vero pus intra vomicam clauſam vel etiam ruptam ſed non penitus evacuatam, nimis diu ſtagnet, putredinem & acrimoniam contrahit, in humorem ſanioſum, fætidum, acrem reſolvitur, pondere mole & acredine ſibi ſinus & fiſtulas excavat, novas inflammationes & ſuppurationes facit; ſicque progreditur & augetur vomica, donec totum fere Pulmonem exedit.

§. XVIII. Interim ex fonte hoc impuro ſcaturiunt Miasmata reliquos humores corrumpentia, fundentia, omneſque functiones perturbantia; Febris hectica incertis intervallis recurrit, plerumque veſperi cum Dyſpnæa & anxietate intolerabili ingraveſcens; ſudor nocturnus leuamen quidem adfert, ſed Corpus exhaurit & vires dejicit, moleſta tuſſis nunquam deſerit, dolorem pectoris & laterum ſuſcitans; quæ rejiciuntur ſputa ſunt ſanioſa, fætidiſſima, Cinericea vel viridia; larynx, fauces, lingua acredine ſputi exaſperantur, ſiccantur, hinc raucedo, calor faucium & arida lingua; nares perpetuo cadaveroſo halitu perculſi odores non amplius diſtingunt; ſanguis liquefactus per omnes poros diffluit, puſtulæ fædæ cutem deturpant, horrida macies vultum deformat, pallor occupat exanguia membra, inerti lympha pedes tument, pellis arida hæret oſſibus, arefactæ cadunt de vertice comæ, Viſcera tabo infecta dilabuntur.

§. XIX. Plurimorum Authorum teſtimonia, hæc de Phthiſeos eventu Effata confirmant.

Qui in Phthiſin proni ſunt ab hæreditaria labe, prava conſtructione Thoracis, vitio proprio & naturali Pulmo-

 num

num & humorum, non niſi tempeſtiva & diuturna præcautione & correctione cauſarum quantum licet, a metu hujus morbi liberantur.

Quibus morbus per moram invaluit, inevitabili tabe, tarda tamen pereunt, atque eo tardiore quo ſputa in initio magis inſipida prodeunt.

Ætas Phthiſi maxime opportuna eſt a XVIII. ad XXXV annum; nec enim ſenum nec puerorum pulmones tantum patiuntur quantum juvenum.

Vas in Pulmone ruptum a copia vel motu boni ſanguinis, vel a vi externa, ſæpe ſanari poteſt, nullo gravi inſequente malo; a ſtimulo vero & acrimonia eroſum & deſtructum, fere ſemper certam & citam inducit Phthiſin.

Vomica cito prompte & ſine magno labore rupta; penitus evacuata, pus effundens in Bronchia flaveſcens, coctum, æquale, læve, inodorum, inſipidum, permiſtum pauco ſanguine; Febrem, dolorem & gravitatem pectoris tollens, Reſpirationem liberam reddens, ſi non perfectam ſaltem palliativam admittere poteſt curationem; cum omnia hæc doceant materiam ſuâ naturâ ſatis benignam, humores reliquos haud infectos, nec vaſa multum læſa.

Sputa vero poſt ruptam Vomicam alba, ſpumantia, ſubdulcia, fulva, viridia, cinericea, cænoſa, æruginoſa fætida, craſſa, non ſine moleſta tuſſi excludenda, omnia contraria notant.

Diarrhæa, capillorum defluvium, tumor pedum, ſputi ſuppreſſioni ſupervenientia, lethalia.

§. XX. Medici omnes ingenui agnoſcere coguntur Phthiſin Pulmonalem præveniri quidem poſſe, natam vero raro perfecte ſanari; Hoc tamen unum, ſpem addit Medicis & ægris, quod periculoſiſſimæ ſpecies hujus morbis e longinquo ſe oſtendant, & in initio lento gradu procedant, præcipue illa de qua hic ſermo eſt, cui ſi tempeſtiva adhibeatur cura, felix eventus votis reſpondet.

§. XXI. Tria itaque hic peragenda ſibi proponunt Medici, ſc. Pulmones roborandos, ſanguinis Diatheſin corrigendam,

gendam, atque omne augmentum copiæ, acrimoniæ & motus humorum præcavendum.

Robori Pulmonum proſpicitur, ſi copia & impetus ſanguinis ita moderentur ut vaſa non nimis diſtendantur vel diſtrahantur; ſanguis itaque hîc mittendus ex Venis Brachii, pedis vel Hæmorrhoidalibus. pro conſuetudine ægri; Alvus etiam ſubducenda ſed leniſſimis catharticis Caſſiâ, Tamarindis, Mannâ, Rhabarbaro, Agarico, Electuario Diapruno &c. Poſt has evacuationes ſanguis corrigi debet per Medicamenta Demulcentia, Balſamica, Alterantia, quæ exhiberi poſſunt forma Decocti ex Foliis Buglóſſi, Althææ, Hederæ tetreſtris, Tuſſilaginis, Veronicæ, ſaniculæ &c. Floribus Malvæ, Papaveris erratici, Hyperici; ex Fructibus Dactyli, Sebeſten. Jujub. &c. vel formâ Emulſionum ex Amygdalis, ſeminibus 4 frigidis, Papaveris albi, cum Syrupis Althææ, Florum Rhæados, Capill. Veneris & ſimilibus; vel forma Pillularum ex Gummi Elemi, Tragacantho, Styrace, Benzoino &c. cum Balſamis Tolutano. Peruviano, Opobalſamo &c. His interjici poſſunt Medicamenta quæ ſolida leniter conſtringunt, qualia ſunt Herbæ Pentaphyllon, Tormentilla, Biſtorta, Cortices Tamariſci. Granatorum, Capparidis &c. Sed plus hîc proficitur per accuratum rerum non naturalium moderamen quam per ingentem Medicamentorum vim; Motus enim & exercitia corporis, primo leviora poſtea magis concitata, uti vectiones, Equitationes, Ambulationes &c. mire Pulmones firmant; Aer plerumque eligitur hiſce ægris calidior, ſiccior, tenuior, non nimis ventis agitatus, nec fumis gravis; Diæta lactea maxime convenit; vel ex Oleribus & Cerealibus coctis cum jure carnium; ipſæ etiam Carnes animalium juniorum & Piſces fluviatiles concedi poſſunt; pro potu ſufficiunt Decocta vel Emulſiones ſupra laudata, vel ſerum lactis cui incoxerunt Folia Lactucæ, Endiviæ, Urticæ vel Altheæ &c.

Tertio ſcopo ſatisfit ſi certis periodis pro natura & conſuetudine ægri mittatur ſanguis & ſolvatur alvus, tum conſtante propoſito, eidem vitæ generi inſiſtatur per aliquot annos;

annos; ex tam lauta enim & copioſa materia, variæ concinnari poſſunt formulæ Ciborum potuum & Medicamentorum, pro lubitu & gratia ægri.

§. XXII. Si Pituita iners Pulmonibus moleſtiam creat, attenuanda & educenda eſt per Decocta Herbarum Origani, Calamenthæ, Serpilli, Hyſſopi. Thymi. Marrubii; Lignorum Guajaci, Saſſafras &c. per Vapores herbarum ſimilium Marjoranæ, Lavendulæ, Salviæ aqua decoctarum; per purgationes ex Pillulis Cochiæ, ſine quibus, Extracti Catholici &c.

§. XXIII. Si Lympha acris confertim fluit ad Pulmones & tuſſim violentam facit, ad fluxionem avertendam proficuum erit alvum leniter ſubducere, ſudores elicere per frictiones, calorem lenem Hypocauſti, per Decocta Radicum Sarſæ, Chinæ &c. Urinæ ſecretionem promovere per fotus Renum qui Lympham huc determinent. Sanguis per has evacuationes a ſero tenui & acri aliquantulum liberatus ulterius lenitur & incraſſatur per talia Medicamenta.

℞. *Ol. Amygdal. dulc. recent. ſyrup. e ſymphyto, papaveris Rhæados ana unc. jß. ſachari roſac. drach. jß. M. f. linctus.*

vel

℞. *Pulv. diatragacanth. frigid. drach. j. ſachari candi unc. ß. ſucci glycyrrhiz. ſcrup. j. Mucilaginis Tragacanthi ex Aqua Roſar. factæ q. ſ. ut f. Trochiſci*

℞. *Aq. ſtillat. plantagin. unc. vi. lapid. hæmatit. contritiſſ. ſcrup. j. laudani puri gr. iij. ſyrup. myrtin. unc. j. M. ſumat æger. Cochl. 1. omni Bihorio.*

Niſi Tuſſis hiſce remediis cedat, compeſci poteſt per Pilulas de Cynogloſſo, Styrace, vel ex ſucci Glycyrrhizæ inſpiſſat. drach. j. Opii puri gr. x. fiant pilulæ circiter gr. iij. quarum ſumat unam quoties tuſſis urget.

§. XXIV. Hæc remedia rite & tempeſtive adhibita Pulmonis rupturam & inflammationem feliciter impediunt; ſi vero ex horum neglectu vel minus apta adminiſtratione rumpatur vas aliquod, non magis efficacia Ars agnoſcit remedia

media

media ad ſupprimendam Hæmoptoen & agglutinandum vulnus, quam quæ §. 21. & 23. recenſentur; niſi quis his adjicere vellet ſtiptica Terreſtria & Metallica, uti ſunt Bolus armena, terra ſigillata, Lapis hæmatitis & alia quæ ad ferri indolem accedunt, quorum egregias & ſpecificas virtutes ad ſputum ſanguineum compeſcendum prædicant nonnulli; alii vero hæc magis parca manu ægris miſcent. Ubi vas in Pulmone ruptum ſanguinem effundit, celebranda eſt venæ ſectio & repetenda pro re nata, alvus Clyſmate eluenda, pedes Balneo tepido fovendi, artus nonnunquam conſtringendi, quies concilianda, ſtimulantia omnia vitanda, Medicamentis agglutinantibus, incraſſantibus & opiatis inſiſtendum: Quorum ſpecimina quædam ex innumeris quæ inter Practicos ſub variis titulis comendantur proponemus.

℞. *Aq. Stillat. Plantagin. Unc. vj. Lapid. Hæmatit. contritiſſ. Scrup. j. Laudani puri gr. iij. Syrup. Myrtin. Unc. j.*

Sumat æger Coch. j. omni Bihorio.

℞. *Rad. ſymphyt. maj. alth. ana Drach. iij. ſemin. 4. frigid. maj. Hyoſcyam. ana drach. j. Gummi Arab. Tragachanth. Thuris ana ſcrup. ij. Boli Armen. Ocul. Cancr. ppt. ana Drach. j. Succi Glycyrrhiz. Drach. ij. M. F. Pulvis cujus doſis eſt Drach. j.*

℞. *Rad. Symphyt. maj. Plantagin. Glycyrrhiz. ana Unc. j. ß. Herb. Scabioſ. Tuſſilagin. Veronic. ana P. ij. Jujub. Sebeſten ana N°. vij. Coq. in. q. ſ. aquæ communis. Colaturæ Lib. iij. adde Syrup. Papav. albi Unc. iij. Bibat æger uncias duas tepidas omni hora.*

§. XXV. Ubi ſigna docuerint Pus jam colligi in Pulmonibus, maxime agendum eſt ut bene coctum & maturatum habeat exitum in Bronchia, ergo laxanda eſt hæc via per Emollientes vapores, concutiendi Pulmones per motum Carpenti, vel equi, vel etiam per Tuſſim excitatam per acriora Medicamenta ut Oxymel Scilliticum, acetum Sambucinum, Scilliticum &c. Vomica horum ope rupta depurari debet per

medicamenta detergentia & expectorantia, ne pus nimiam moram trahens intra pulmones putreſcat & reliquam maſſam humorum inquinet; huic propoſito convenit talis Linctus.

℞. *Myrrhæ, Olibani ana Drach. j. Mellis optimi Unc. ij. M. ut ſumat Drachmam unam omni hora.*

vel tales Pilulæ.

℞. *Myrrhæ, Olibani, Sapon. Venet. Terebinth. ana Drach. i. ß. M. F. Pilulæ ſingulæ gr. iv.*

quarum ſumat duas omni bihorio interdiu, intermiſſis aliquot horis poſt prandium, cum uncia una vel alterâ talis potus.

℞. *Fol. tenerior. & recent. agrimon. Betonic. Parietar. Scabioſ. Hederæ Terreſtris, Veronicæ ana M. ß. Flor. Verbaſci, Hyperici ana P. j. Conſciſſa macerentur in ſeri lactis recentis Unc. xvj. ſpatio horæ fervida ſine ebullitione: dein liquoris per pannum trajecti Unc. xij. Admiſce mellis optimi Unc. j.*

Dum hæc interdiu aguntur, curandum ut ulcus depuratum & deterſum noctu quam minine moveatur, aliter fruſtra expectatur agglutinatio & concretio. Somnus itaque conciliandus, per Medicamenta paregorica, & tuſſis ſedanda ne crudum ulcus, perpetuo fricetur & Sanguis iterum erumpat. Tum hæc ſequi debent, Equitatio, Ruſticatio, Diæta lactea vel ex Oleribus tenerrimis facile attenuandis & humoribus aſſimilandis; ſummas certe hic meretur laudes Lac Mulieris ſanæ ex ipſis uberibus hauſtum, quod alimentum ſuppeditat blandum, naturæ amicum & corpori exhauſto, debili reficiendo aptiſſimum; ſecundas obtinet Lac Aſininum recens mulſum, poſt hoc Equinum: denique Fonticuli & frictiones Pectori applicatæ admodum utiles ſunt ad derivationem puris a fomite Pulmonali.

§. XXVI. Hiſce Medicamentis atque hoc regimine optime præcavetur nova inflammatio Pulmonis & Febris Hectica inde nata, quæ nec certo nec tuto tolli poteſt per Corticem Peruvianum: Si vero hæc non valeant ſanguinem contra infectionem purulentam & colliquationem munire, nihil fere

reſtat

reſtat niſi ut quantum fieri poteſt occurratur hiſce graviſſimis malis quæ miſeros ægros affligere ſolent aliquot dies ante mortem, qualia ſunt Diarrhæa, Tormina alvi, Sudores, Nauſea, Faucium dolor &c. quæ mitigari ſaltem poſſunt, putrefactioni reſiſtendo uſu grate acidorum; viribus proſpiciendo ne præ debilitate ſputa ſupprimantur, & liquida undique diffluant, tum acre mitigando uſu opiatorum.

FINIS.